

Za poticaje u BiH u posljednjih sedam godina izdvojeno je skoro milijardu KM. Novac je dodjeljivan i trošen uz brojne nepravilnosti i nedostatak kontrole.

Poticaji su nepovratna budžetska sredstva namijenjena za dodjelu javnim ili privatnim preduzećima, privrednicima i poljoprivrednicima, s ciljem stimulisanja proizvodnje i smanjenja cijena po kojima se roba i usluge prodaju potrošačima – građanima.

Novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) su prikupili podatke o poticajima dodijeljenim u Bosni i Hercegovini u periodu od 2011. do 2017. godine. U bazi možete pronaći podatke o 976 miliona KM dodijeljenih sredstava za poticaje, od čega je preko 700 miliona KM izdvojeno za poljoprivredu.

Osim poljoprivrede, institucije su proteklih godina poticale razvoj poduzetništva i obrta, nauke i tehnologije, industrije i energetike te zapošljavanje.

Brojne nepravilnosti u podjeli skoro milijardu KM poticaja u BiH

Autor Agro Servis

Ponedjeljak, 18 Juni 2018 11:26

Novinari CIN-a nisu dobili odgovor od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske (RS) i Agencije za agrarna plaćanja RS-a koje raspolažu podacima o poljoprivrednim poticajima u ovom entitetu. Djelimične podatke, koji obuhvataju period od 2014. do 2017. godine, CIN je preuzeo sa njihovih internetskih stranica.

Federalni zavod za zapošljavanje je dostavio ukupne iznose koji su proteklih godina isplaćeni za poticaje te spiskove pojedinačnih korisnika, ali su odgovorili da ne vode evidenciju o pojedinačnim isplatama. Zavod za zapošljavanje RS je dostavio podatke za period od 2014. do 2017. godine, a za raniji period ne posjeduju elektronsku bazu podataka.

Podaci nisu potpuni i zbog toga što većina institucija vodi evidencije o odobrenim, ali ne i o isplaćenim poticajima.

Za izradu ove baze novinari CIN-a su kontaktirali 45 državnih i entitetskih institucija te prikupljali i ažurirali podatke više od godinu dana. Devet institucija daje poticaje, dok ostale dodjeljuju različite vrste grantova za sport, kulturu, obrazovanje, nauku, okoliš i slično.

Devet institucija u Bosni i Hercegovini (BiH) je od 2011. do 2017. godine izdvojilo najmanje 976 miliona KM za poticaje poljoprivrede, zapošljavanja i privrede. Novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) su prikupili podatke o trošenju ovog novca te kreirali bazu koja objedinjuje informacije o odobrenim i isplaćenim poticajima u Federaciji BiH, Republici Srpskoj (RS) i Brčko distriktu.

Najviše novca za poticaje je izdvojilo Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Oni su za sedam godina odobrili oko 436 miliona KM. Za poticaj poljoprivrede u RS-u je u periodu od 2014. do 2017. godine izdvojeno skoro 236 miliona KM. Ovi podaci prikupljeni su sa internetske stranice Agencije za agrarna plaćanja koja CIN-u nije dostavila tražene podatke. Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta je u periodu od 2011. do 2016. godine odobrilo oko 46 miliona KM poticaja.

Prikupljajući podatke za ovu bazu, novinari CIN-a su otkrili da institucije ne vode uredne evidencije o sredstvima koja dodjeljuju. U spiskovima korisnika često nedostaje puno ime i

Brojne nepravilnosti u podjeli skoro milijardu KM poticaja u BiH

Autor Agro Servis

Ponedjeljak, 18 Juni 2018 11:26

prezime ili iznos, najčešće raspolažu podacima o odobrenim, ali ne o i poticajima koji su u konačnici isplaćeni.

Baza sadrži preko pola miliona pojedinačnih izdvajanja – od nekoliko maraka do nekoliko stotina hiljada maraka. Uz bazu, na posebnoj stranici CIN-a, nalaze se podaci o vrstama poljoprivrednih poticaja i načinima na koji su ostvareni.

Slaba kontrola za podjelu poticaja

Za proizvodnju mlijeka se izdvaja preko 40 posto od 718 miliona KM poticaja za poljoprivredu. Slijede stočarstvo, te proizvodnja voća, povrća i žitarica.

Federacija BiH *

MLIJEKO	189.323.268 KM	
STOČARSTVO	102.060.196 KM	
VOĆE, POVRĆE I ŽITARICE	70.242.449 KM	
OSTALI TROŠKOVI	39.335.355 KM	
MEHANIZACIJA, OPREMA I OBJEKTI	22.227.926 KM	
RIBARSTVO	10.206.480 KM	
PČELARSTVO	2.052.079 KM	
PERADARSTVO	1.405.558 KM	

* Podaci za period od 2011. do 2017. godine

Republika Srpska *

MLIJEKO	104.814.606 KM	
OSTALI TROŠKOVI	29.083.057 KM	
VOĆE, POVRĆE I ŽITARICE	28.383.893 KM	
DIZEL (ZA RADOVE U POLJOPRIVREDI)	27.112.378 KM	
STOČARSTVO	21.108.481 KM	
MEHANIZACIJA, OPREMA I OBJEKTI	19.336.870 KM	
PERADARSTVO	3.030.891 KM	

Izlazak na teren po procjeni

Poticaji su nepovratna budžetska sredstva, namijenjena preduzećima, privrednicima i poljoprivrednicima kako bi potpomogla proizvodnju, a građanima omogućila jeftinije i kvalitetnije proizvode.

Oko 70 posto novca ulaže se u poljoprivredu. U proteklih sedam godina je izdvojeno 718 miliona KM.

Uz poljoprivredu, najviše poticajnih sredstava je izdvojeno za zapošljavanje. Dva entitetska zavoda za zapošljavanje, Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva i Ministarstvo finansija RS-a su odobrili 157 miliona KM.

Poticaje su još davali i Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta te Ministarstvo nauke i tehnologije RS-a.

Za dodjelu ovih sredstava institucije raspisuju javne pozive i donose programe i pravila koje korisnici moraju ispuniti da bi dobili poticaje. Novinari CIN-a su otkrili da se te procedure ne poštuju i da ne postoji valjana kontrola utroška novca. Na ovo su i revizori godinama upozoravali.

Kada se poljoprivrednik prijavi za poticaj, nadležni službenici su u većini slučajeva dužni doći na njegovo imanje i utvrditi stanje na terenu. Njihov zapisnik često je jedan od uslova za dobijanje poticaja.

Prema podacima koje je CIN prikupio, institucije godišnje prime stotinu hiljada zahtjeva za poticaje. Njih kontroliše hiljadu puta manji broj službenika.

U RS-u nije obavezna kontrola na terenu za svaki zahtjev, već se ona radi na osnovu procjene rizika. U Odjeljenju za terensku kontrolu Agencije za agrarna plaćanja RS-a rade četiri čovjeka,

a u 2016. godini je primljeno više od 16.000 zahtjeva.

"S obzirom da nemamo toliko ljudi koji to sve mogu pokriti, rade ovaj dio kontrole gdje je određena procjena rizika da može doći do zloupotrebe sredstava", kaže Ljubinko Kecman iz Agencije, koji nije mogao pojasniti kako se vrše ove procjene.

Revizori su u izvještaju za 2016. godinu upozorili da je zbog slabe kontrole povećan rizik od nastanka greške prilikom odobravanja poticaja.

Zloupotreba sredstava

Federalno ministarstvo poljoprivrede godišnje u prosjeku odobri više od 60.000 zahtjeva. Većina bude podnesena preko kantonalnih ministarstava u kojima zahtjeve obrađuje između tri i 11 službenika. Novinari su razgovarali sa predstavnicima šest kantonalnih ministarstava i svi kažu da uspijevaju izvršiti kontrolu za svaki primljeni zahtjev.

U Federalnom ministarstvu poljoprivrede ne vjeruju da je to moguće.

„On može obaviti možda na par mjesta najkritičnijih, ali ja garantiram da devet od deset zahtjeva on nije vidio na terenu jer ne može teoretski stići“, kaže Pejo Janjić, šef Odjela za ruralni razvoj u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, pojašnjavajući da institucije nisu dovoljno kadrovski i logistički osposobljene.

Slabe kontrole na terenu omogućile su brojne zloupotrebe sistema te prouzrokovale višemilionske štete o kojima je CIN pisao. Između ostalog, poljoprivrednici su dobijali poticaje na osnovu nalaza vještaka koji su procjenjivali objekte, a da ih nisu ni vidjeli. Vještaci su uvećavali vrijednosti objekata, a pojedine su i izmišljali kako bi poljoprivrednicima omogućili da dobiju više novca.

Federalna uprava za inspekcijske poslove je prekontrolisala firme i poljoprivrednike kojima je odobreno 9,2 miliona KM poticaja, a kontrola je pokazala da je skoro trećina novca odobrena na temelju netačnih podataka sudskih vještaka.

CIN je otkrio da vlasti nisu zaštitile stočare pa oni ili prevarama dolaze do poticaja ili odustaju od bavljenja poljoprivredom. Brojni propusti su napravljeni dok je federalni ministar poljoprivrede bio Jerko Ivanković Lijanović, predsjednik Narodne stranke radom za boljitak.

Došavši na vlast, on je osmislio jednokratne poticaje kojima je plaćao ljude da glasaju ili prikupljaju glasove za njegovu stranku. Na ovaj način je podijelio skoro tri miliona maraka. Osim toga, preko pet miliona KM podijelio je osobama i firmama koje se dovode u vezu sa njegovom porodicom, stranačkim kolegama, rodbini te za zastarjele objekte i nepostojeće biznise.

Istrage o nezakonitim podjelama poticaja još traju, a Lijanovićaje Kantonalni sud u Tuzli u januaru 2018. godine nepravosnažno osudio na devet godina zatvora, sa obavezom da vrati nezakonito stečenih oko 650.000 KM.

Bolje planiranje troškova

Na neregularnosti pri dodjeli poticaja revizori su ukazivali i u Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta. Ovo Ministarstvo u javnom pozivu nije navelo sve kriterije prema kojima će ocjenjivati podnesene prijave za poticaje. Revizori su posumnjali da su neki korisnici znali za ove kriterije i tako dobili više bodova.

"Isto upućuje na postojanje rizika dogovora između aplikanata i uposlenika Ministarstva", piše u izvještaju za 2017. godinu.

Ovo Ministarstvo je za sedam godina podijelilo nešto više od 40 miliona KM poticaja za: razvoj i afirmaciju poduzetništva i obrta, opstanak tradicionalnih i starih zanata, novoosnovana mala i srednja preduzeća, upotrebu inovativnog potencijala u stvaranju domaćih proizvoda te za

Brojne nepravilnosti u podjeli skoro milijardu KM poticaja u BiH

Autor Agro Servis

Ponedjeljak, 18 Juni 2018 11:26

poticaj poduzetništva žena i mladih.

Značajan dio novca izdvojen je i za različite programe zapošljavanja u BiH. Zavod za zapošljavanje RS-a je podijelio skoro 45 miliona KM u periodu od 2014. do 2017. Za prethodne godine Zavod ne posjeduje elektronsku evidenciju isplaćenih poticaja.

Revizori su više puta isticali da su novac davali i za zapošljavanje osoba koje se nisu nalazile u evidencijama nezaposlenih.

Zapošljavanje je u 2013. i 2015. godini pomagalo i Ministarstvo finansija RS-a. Pet firmi je dobilo 13,7 miliona KM, a revizori su zaključili da Ministarstvo uopšte nije trebalo podijeliti ova sredstva te naložilo da ih ubuduće planiraju preko odgovarajućih institucija.

Bolje planiranje zagovaraju i predstavnici Federalnog ministarstva poljoprivrede sa kojima su razgovarali novinari CIN-a.

Oni, između ostalog, ističu da ne postoje adekvatne analize koje bi pokazale kakve su efekte imali isplaćeni poticaji.

"Radimo mi analizu, ali to je površna analiza u skladu sa raspoloživim podacima, jer da bi imao prave podatke, moraš opet imati službe na terenu", kaže Hanefija Topuz, šef Odsjeka za poljoprivrednu politiku i analizu u ovom Ministarstvu.

Izvor: Centar za istraživačko novinarstvo (CIN)